

För att synliggöra att homosexuella läkare som yrkesgrupp deltar Föreningen homosexuella läkare sedan 1998 varje år i Pride-paraden i Stockholm.

Homosexuella läkare hoppas på en öppnare inställning i vården

Det finns en väldig okunskap i sjukvården när det gäller relationer och familjestrukturer som inte är heterosexuella, säger läkaren Sven Grützmeier. Det vill han ändra på.

Sven Grützmeier är ordförande i Föreningen homosexuella läkare som han också startade för 16 år sedan. Nu är han den drivande kraften i »Öppet spår i vården«, ett ambitiöst utbildningsprojekt för att öka all sjukvårdspersonals kunskap om homo-, bi- och transsexuella, HBT. Syftet är både att göra det lättare för homosexuell sjukvårdspersonal att vara öppen på arbetsplatsen och att ge homosexuella patienter ett bättre omhändertagande. Bristande kunskap skapar problem, menar han.

– Man kan stöta patienter ifrån sig, eller man kanske inte får reda på allt.

Patienter som är helt öppna med sin läggning är en liten minoritet, berättar han. För dem är det inga problem att be-

rätta, förutsatt att vårdpersonalen kan hantera situationen. Men de flesta andra är beroende av att få en rätt ställd fråga för att våga säga det som kan vara relevant.

Ett exempel är den homosexuelle killen som söker för gonorrésymtom. På frågan vilka tjejer han har varit tillsammans med svarar han att han inte vet.

– Då missar man helt kontaktspårningen.

Ett annat exempel är den äldre kvinnan eller mannen som är svårt sjuk och till synes ensamstående, men som i själva verket har en partner som sjukvården skulle behöva samarbeta med. Men denna närstående invigs inte i situationen och får kanske inte heller reda på hur sjuk patienten är.

– Till exempel vid behandling av kroniska blodsjukdomar är det viktigt att ha partnern med från början om man ska få en väl fungerande behandling.

Den 1 november avgörs det om det blir några projektpengar från EU-programmet Equal, en halv miljon till att börja med. Bakom ansökan står förutom Föreningen homosexuella läkare och Riksförbundet för sexuellt likaberättigande också Länshälsolaget i Linköping och de fackliga organisationerna Vårdförbundet, SKTF, SKAF och TCO. Läkarförbundet har ännu inte beslutat om i vilken omfattning man ska stödja projektet.

Det långsiktiga målet är att få in kunskap om homo- bi- och transsexualitet på alla sjukvårdsutbildningar. Idag ingår praktiskt taget ingen undervisning om sexualitet över huvud taget, enligt Grützmeier. Men att ändra på till exempel läkarnas grundutbildning är svårt, säger han, av egen tidigare erfarenhet.

– Många har försökt få in frågor om sex och homosexualitet i läkarutbildningen och det tar en väldig tid.

Ett projekt inriktat på redan yrkesverksamma kan skynda på processen, är

Equal och Föreningen homosexuella läkare

Föreningen homosexuella läkare är numera knuten till Läkarförbundet och har omkring 150 medlemmar. Tandläkare utgör en tiondel. 80 procent av medlemmarna är män, 20 procent är kvinnor. Läs mer: www.gaydoctor.se.

Svenska ESF-rådet fördelar medel ur Equal i Sverige. Projekt rörande homo- och bisexuellas ställning inom omsorgen, polisen, kyrkan och försvarsmakten har tidigare fått stöd, se www.esf.se.

tanken. Under projektets första fas ska material tas fram, utbildningen finna sin form och provköras på personalen på Venhälsan på Södersjukhuseet i Stockholm, där Sven Grützmeier jobbar, och på några andra kliniker. Fungerar det bra hoppas man på mer pengar, 11,5 miljoner kronor, för ytterligare tre år då kursen ska ges till så många som möjligt runt om i landet.

Kursen kommer att bygga på Sven Grützmeiers egna erfarenheter som skolinformatör men vara anpassad till sjukvårdens behov. Till sin hjälp har han sexologen Axel Brattberg i Uppsala och ST-läkaren Dominique Andersson i Göteborg. En hel eller halv dags utbildning ska innehålla lite grundläggande sexualitetsteori, teorier om orsaker till homo-, bi- och transsexualitet, HBT-personers ställning i olika tider och kulturer och kunskap hur man lever idag. Rollspel ingår, till exempel hur man frågar om patienten är homo-, bi- eller transsexuell.

Frågar man inte bara?

– Jo, det är det som är hemligheten. Alla tror att det är så jobbigt. Jag tyckte också att det var jobbigt. Både hetero- och homosexuella har svårt för det, men jag har lärt mig på Venhälsan. Nu är jag långt mer erfaren.

Ett av hans tips är att inte fråga direkt om patienten är homo- eller bisexuell utan hellre »Har du en man eller en kvinna som sambo?« Eller, förutsatt att det är relevant, »Har du sex med kvinnor eller med män?«

– Det viktigaste är att fråga på ett så neutralt sätt som möjligt och inte lägga in egna värderingar som kan tolkas som negativa.

Ökad kunskap får också positiv effekt för sjukvårdspersonal som är homosexuell. Om man kan ta bra hand om sina patienter kan man ta väl hand om sina homosexuella kollegor, och tvärtom, säger Sven Grützmeier. Det kan vara svårt

för till exempel homosexuella läkare att komma ut på arbetsplatsen. Det är vanligt att uppleva att det inte är välkommet att tala om sitt privatliv i fikarummet. Och inom Föreningen homosexuella läkare har många medlemmar erfarenheter av att ha blivit stoppade i karriären på grund av sin läggning. Sven Grützmeier upplevde själv en stor förändring i bemötande efter det att han kom ut i samband med att han startade Venhälsan i Linköping 1985.

– Det var jättebra för mig som privatperson, men när jag sökte tjänster drogs de in.

Hur visste han då att det var hans läggning som var skälet? Det kan man inte säkert veta, menar han, men ibland är det tydligt.

– Problemet är när man vet att man har kompetens och man är den enda sökanden. Det var så i ett par fall.

Därför började han som nybliven hematolog 1986 att istället specialisera sig i klinisk kemi, något som också gav honom mer tid till annat. Tillsammans med sjukhusprästen i Linköping började han informera i skolorna om homosexualitet, HIV och etik. Öppenheten fick inte bara negativa yrkesmässiga effekter.

– Det fanns de som tyckte det jag gjorde var fantastiskt bra, till exempel

Alla tror att det är så jobbigt. Jag tyckte också att det var jobbigt. Både hetero- och homosexuella har svårt för det...

Sven Grützmeier om att fråga om patienten är homo-, bi- eller transsexuell.

infektion och hudkliniken. Och de som höll på att omdana läkarutbildningen i Linköping sög in mig i det.

Och på den första Venhälskonferensen 1988 i Söderköping tog han initiativ till Föreningen homosexuella läkare.

– Dels på grund av diskriminering i arbetslivet, dels för att vi inte hade några förebilder, det var inga som var öppna före oss. Och vi som jobbade med HIV då led mycket. Vi behövde ett ställe där vi kunde ventileras det.

Text: Elisabet Ohlin

elisabet.ohlin@lakartidningen.se

Foto: Max Danielson

Under festivalen Stockholm Pride tar Föreningen homosexuella läkare emot patienter i ett sjukvårdstält. Många av dem vittnar om problem i kontakter med vården, berättar Sven Grützmeier. Patienter som vill kan därför genom föreningen få kontakt med en läkare som själv är homosexuell.